

Hygieniska Eleganta Hållbara

Syster
täckan Syster
madrasserSålas av Möbel-, Slaghäls- och
Manufaktur-företag inom hela landet.
A/B Stockholms Vaddfabrik
Stockholm - Liljeholmen
Kungl. Hovleverantör

Vad har hänt?

**I SKOGSKONFLIKTEN HAR ANTLI-
GEN** efter fyra månader uppgörelse
träffats. Den omfattar alltså å ena sidan
två stora bolag: Stora Kopparbergs
Bergslags och Korsnäs sågverks, å den
andra c:a 10,000 skogsarbetare, arrenda-
torer och bönder i Dalarna, norra Uppland,
och delar av Gästrikland och Västmanland.
Sistnämnda part har vunnit sitt
önskemål om särskildjande av uppgörelse
med huggare och körare samt även så
mycket i riktning mot kollektivavtal som
en objektiv utredning därom.

**SVERIGES POSTVÄSEN FIRAR 300-
ARSJUBILEUM.** Ända från begynnelsen
statligt, idén från Axel Oxenstierna,
arkunden upprättad i namn av den
9-åriga drottningen, Kristina, som säkerligen
visste vad hon gjorde. Inbjudna utländska
poststörtheter ge svenska posten
högsta betyg.

DE OLYMPISKA VINTERSELEN
har gått av stapeln i övre Bayern i
de båda smörternas Garmisch-Partenkirchen.
Det är underligt hur den svenska
allmänheten levit med i dessa tävlingar,
hur hela landet följde den 15 deennes
försänktes i ett saligt rus på grund av
att i skid-Maraton-loppet på 50 km. samtliga
tre pristagare och därtill fjärde man
voro svenskar och därtill nyktra och
skötsamma sådana. Gror bragdens ära
blott på stridens fält?

SCHWEIZISKA FÖRBUNDSRADET
S har med anledning av mordet på
Gustloff beslutat att det icke vidare i
Schweiz skall få finnas eller upprättas
lands- eller kretsstyrelser för tyska nazistpartiet,
vare sig direkt eller indirekt
under någon som helst form.

**DEN FRANSE SKOALISTLEDA-
REN LEON BLUM** har varit utsatt
för ett oläckt attentat då han kom åkan-
de häromdagen i en partikollegas bil på
boulevard St. Germain och rådde in i
en rojalistisk begravningsprocession. Rikligt
blodvite. Gärningsmännen voro otvetydiga
rojalister. Stor uppståndelse i parlamentet.
Regeringen föreslog och fick tillstånd
att upplösa flera rojalistiska ligor som
Konungens drängar (Camelots de roi) och
Action française. Folkfronten hade i
söndags ett jättetåg med utgångspunkt
från Pantheon, där Jaurès har sitt
sista vilorum.

REGERINGSKRIS HAR UTBRUTIT
I FINLAND då de båda svenska
representanterna avgått på grund av
regeringens vägran att ordna språkfrågan
vid universitetet.

**DE SPANSKA VALEN HAR UTFAL-
LIT I RADIKAL RIKTNING.** En koalition
av samtliga vänsterpartier har
hemfört en stor seger. Largo Caballero
»Spaniens Lenin», kanske kommer att
låta höra av sig. Men den nyllittrada
regeringen är av borgerlig vänstertyp.

MARSKALKEN AV SOVIJET och vice
folkkommisarien för försvar, Toukhatchevsky,
har avlagt besök i Paris, och London
samt vid luncher och middagar haft
ingående militära rådpåtagningar
med sina gelikar av samma rang.

Veckovakten

Elin Wägner

Längs horisonten.

Men så fort man i allt utgår från möjligheten
av krig blir situationen upp- och nervänd.

Det är svårt att säga huruvida korrespondenter, pressbyråer och tidningarnas rubriksättare äro sanna företrädare för världsintresset, sådant det verkligen är. Men i den mån de företrädare det ter det sig som ett flyktigt, nervöst och splittrat ting. Inte ens när Mussolini ställer till krig, förmår han hålla världsintresset koncentrerat kring sin person så länge som ett halvår. Allt öftare finner man i den utländska pressen den tanken uttryckt att den italienska krisen bara är en detalj i den pågående stora världskrisen. Man tror inte att Mussolinis krig kommer att sluta vare sig i en avgörande seger eller i nederlag för Italien, militärt sett — det politiska nederlaget är väl redan ett faktum. Troligen blir resultatet till sist ungefär vad Italien kunnat uppnå genom blotta hotet om krig i höstas. Men det blir självklart ändå inte detsamma, eftersom Italien efter detta krig kommer att vara ett förändrat land i ett Europa, förändrat genom alla skridningar som skett på ett halvår. Och eftersom Europa inte heller är samma Europa i sitt förhållande till övriga världsdelar, framför allt icke till Afrika.

Folkförbundspolitikerna har nu ingått i ett utredningsskede. Eftersom varje förarbete i fråga om sanktioner försummas under de många åren som gått sen paktens ratificerades i medlemsländerna, måste nu nya former improviseras för de kollektiva, oblodiga straffåtgärderna. Dessutom finns det en stor inre tvekan inom folkförbundet, och dessa båda fakta gör proceduren vacklande och långsam.

(Forts. å sid. 3.)

Universums byggnad.

Från en föredragsturné i Norrland
av fil. lic. KARIN SCHULTZ.

»Nej, rek-
torn, det
går inte att kö-
ra ända fram
till skolan.» —
»Är det inte plo-
gat än?» — »De
har inte hunnit,
de har fullt
knog med att
hålla vägen till
stationen klar.» —
»Då får vi
väl stiga ur då.»
Vi pulsar fram
genom snöstormen
i de höga drivorna. Gårdslamporna
lyser över Sunderbyns folkhögskola.
Det är en hel samling hus. Där
reser sig den massiva huvudbyggnaden i
vittrappad sten och för tanken till ett
medeltida kloster, och runt gården
skymtar vänliga röda träbyggnader. Mitt
på gårdsplanen står den stora granen
med de elektriska lamporna. Ännu har
man inte helt velat köra julen ut, ty
den är dubbelt kär i de mörka landsändarna.
Gästtrummet ligger i det nya elevhem-
met. Det är ett modernt hotellrum i
funktisstil, med garderober och alkov
med rinnande vatten. Knappast
hinner jag dock beundra inredningen,
förrän det elektriska ljuset
slöcknar. Efter ungefär
en timme tändes det ett tag,
men slöcknar åter, och sa
fortgår det hela kvällen.
Det är folk ute i snögrän
för att leta reda på
felen, men så snart ledningarna
lagats

Från Kiruna. Pall nr 10 i elektrisk belysning.

på ett håll, sliter stormen sönder dem på ett annat. Det är ett företag bara att i mörkret gå genom de hopvräta drivorna ner till rektorsbostaden, där matsalen ligger. Hur har de det då, de arbetande människorna i de isolerade små stugorna? Eller männen ute i skogarna, som har långa vägar till sina kojor?
Det är ungdomar från ganska avsides liggande trakter, som samlats i Sunderbyns folkhögskola; där är även några akta appar. Kanske har de till att börja med svårt att finna sig till rätta bland de över hundra kamraterna. Det finns de, som efteråt berättat, att de känt sig som bedövade under de första måltiderna i denna stojande skara. Men hur det är, tinar de upp och snart trivs de så bra, att de besta av dem vänder tillbaka till andra årskursen.

(Forts. å sid 4.)

Må människorna
välja sin väg.

I dessa dagar har uppstått en diskussion i frågan huruvida kristendomen för närvarande genomgår en kris. Detta är betydelsefullt, då det visar att man vaknat, att man icke längre nöjer sig med liknöjdheten men fordrar utredning och klarhet. Av diskussionen har emellertid framgått att de ledande männen inom kyrkan icke gärna vilja inlåta sig på spörsmålen utan gå utanför och omkring liksom katten går omkring den heta gröten. De våga icke göra några medgivanden.

På den vägen vinnes sålunda icke någon lösning.

Det torde emellertid vara så, att inom religionen såsom sådan det i. n. icke är någon kris. Men den formlig religion som kallas kristendom genomgår däremot uppenbarligen en svår kris. Den består uti ett allt mer växande tvivel på bibelns auktoritet och på några av de kristna lärorens. I första hand framträder försökningsläran och den därmed sammanhängande läran om att Jesus Kristus är Guds enfödde son, avlad av den helige Ande med kvinnan Maria.

Nästan ovillkorligen framställer sig och frågan: Behövs verkligen denna mystik och denna enastående konstruktion. Det torde nämligen icke vara huvudsaken att människorna bliver fri från straff för sina onda gärningar, utan huvudsaken torde vara att hon bliver bättre, en god människa.

Nödvändigheten att betria från straff bliver och mindre trängande, då man förvisso känner att straffet icke är mål, utan medel, och att de eviga straffet icke finnas.

Vi måste tillkämpa oss en annan livsuppfattning. Finna en ny religion, en ny moral. Och i den nya religionen måste ingå begreppen: godhet, rättvisa, kärlek. Och religionen måtte vara så levande att dessa begrepp, dess begrepp, ingå uti och präglade det dagliga livet.

Denna levande och verkande religion kalla vi kristendom efter vår föresyn i leverne, gärning och lära, människan Jesus Kristus, Guds son och sändebud, Fredsfrusten.

Men det är ock nödvändigt att åstadkomma en klar och tydlig skilsmässa mellan å ena sidan Fridens män och kvinnor samt å den andra sidan Våldets män och kvinnor.

Det är önskvärt att våldet framlägger sin livsuppfattning, sin religion.

Mellan Friden och Våldet reses en mur, starkare och högre än skillnaden mellan olika folk och nationer. Muren heter Avsky.

Sedan ett klagörande sålunda vunnits må människorna välja sin väg.

Svaret på frågan huruvida och var bot finnes för det nuvarande onda beror på huru detta val utfaller.

M. H.

Björka, Växjö, februari 1936.

Heminspektion.

Det är en erkänt viktig samhällsanslaggenhet att tillräckliga och människovärdiga hem stå alla till buds. Vårt lands bostadsstandard lämnar, som vid upprepad undersökningar konstaterats, åtskilligt övrigt att önska. Även om våra städer sakna slumkvarter, finns dock en obestridlig trångboddhet och man behöver endast tänka på starbostäderna i vissa delar av landet för att bilden av en synnerligen låg bostadsstandard skall tydligt framträda i ens medvetande.

Vägen till förbättrade bostadsförhållanden går otvetydigt över ökad bostadstillgång — möjliggjord genom ingripande av en eller annan art från det allmännas sida — samt utvidgad och förbättrad inspektion av bostadsbeståndet.

Offentliga utredningar av olika slag ha under de senaste åren sysslat med dessa frågor. Vi erinra om förslaget till bostadsinspektion på landsbygden, vilket lett till riksdagsbeslut av 1935 om fortlopande bostadsinspektion även på landsbygden, vilken har börjat att träda i kraft med innevarande år, samt det förslag den s. k. bostadssociala utredningen framlade i januari 1935 rörande lån och årliga bidrag av statsmedel för främjande av bostadsförsörjning för mindre bemedlade barnrika familjer, som även lett till av riksdagen beviljade anslag.

Samma bostadssociala utredning avlämnade sistlidna september ytterligare förslag rörande ändringar i vissa delar av hälsovårdsstadgan, samt förbättrad bostadsinspektion i städer och stadsliknande samhällen.

Det väsentliga i det nya förslaget är en återkommande, fortlopande inspektion av bostäder och »boendesätt» samt att såväl inspektion som ingripande på grund därav skall äga rum, då däremot den gamla hälsovårdsstadgan satte det för-siktigare »äger» eller »mä» framför anvisningarna om ingripande.

Den fortlopande primära inspektionen skall överallt åläggas distriktsköterskorna, i vissa delar av landet för att bilden av en synnerligen låg bostadsstandard skall tydligt framträda i ens medvetande.

Överallt skall bostadsinspektionen leddas och övervakas av tjänstlärare.

Den föreslagna inspektionen genom distriktsköterskorna betecknas i förslaget som en heminspektion och bostadsövervakning, vilken innefattar jämväl boendesättet: huruvida man tillåter sig att ha »finrum» eller sover i varje rum, hur man ordnar med tvätt och torkning av småbarnskläder, den dagliga städningen samt den personliga renligheten, »eftersom

(Forts. å sid. 4.)

Gummifri, Hygienisk, Tvättbar, Hållbar, Stoppbar. — Kostnadsfri rådföring. Begär Prospekt.

Kungsgatan 4, Stockholm. Tel. 23 16 00

TIDEVARVET

Radikal politisk veckotidning.

REDAKTOR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamf.
Norrlandsgatan 18.
Tel. 10 75 75, 10 75 76.
STOCKHOLM

Stockholms stads Poliklinik vid Kornhamnstorg 4

Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9-10 f.m.
För havandeskapet och dess sjukdomar.
För medellåsa kostnadsfritt, för andra mot erliggande av 2 kronor.

Alma Axelssons FÖRLOSSNINGSHEM

LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., välrök.
Tel. 778 24.

Per-Einar Fryklöf

TANDLAKARE
Sven Rinnmangsgatan 3, 3 tr.
(Norr Mälarsestrad 78.) Mottagn. kl. 12.30-1.30, 6-7 e. m. samt telefon 53 42 46.
Låga taxor. Kostnadsfri rådgivning.

Centralbadets damfrisering

rekommenderas
Elegant. Tel. 20 95 92. Färdklassad.

Alimonda-Institutet

40-årig homeopatisk praktik.
Mottagning 11-2. Rådgivning även per korrespondens. Begär prospekt och frågelista. Leg. läkare.
Adress: Upplandsгат. 16, 4 tr. (hise) Stockholm. Telefon 32 08 99.

Uno Oldenburg J:or

Jur. Kand.
Drottninggatan 4, tel. 21 30 44.
Alla slags juridiska uppdrag: Rättegångar, skilsmässor, boskiltning, äktenskapsförord, bouppteckn., testamenten.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 73 37
GÖTGATAN 82 " " 333 90

Arméhanddukar 86 cm.

Många, billiga, fällande, med bångare, nästan oösliga, passande till såväl köks- som toalett-handdukar, pris endast 6,00 pr duss. Obs! 3 duss. fraktfritt.
Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Sthlm.

Märta Armfelt

Generalagent i Skandia

Kostnadsfri rådgivning dagligen 12-1 & Skandias huvudkontor, Mynttorget 1.
Tel. Nannanrop Skandia-Freja.

Specialitet:

Penston-, livränte-, liv- och sjukförsäkring.

Den omtalade nya

Anita Fruktbehandlingen
naturens eget läkemedel mot fining och oren h.
INSTITUT ANITA
Birgerjarlsgr. 8
62 94 99
60 97 97.

Den 22 Febr. 1936.

Det är vår enda möjliga väg.

Fackföreningarna har gjort stor nytta, det är numera allmänt erkänt. Inte bara bland fackföreningarnas egna medlemmar erkännes detta, utan även bland dem som tillhöra motsatta läger och som egentligen i fackföreningarna se något ont och samhällsfarligt. Men det är någon sorts demokratisk uppfostran som gått även dessa i blodet.

De kvinnliga politiska organisationerna jämföras ofta med fackföreningarna, fast de naturligtvis räknas i mycket lägre rang. Kvinnor och arbetare! Det är ingen skam att vara någondera. Tvärtom. Men frågan är vad den tänker som uttalar orden, om denna någon erkänt bemärkelsen människa.

De enda kvinnoföreningar som ha något anseende är högerföreningarna. Det är ganska naturligt, ty i deras program ingår som tyst förutsättning att alltid följa det manliga partiets politik. Därför må det vara dem tillätet att för den goda sakens skull bilda en förening. Dock är man skyldig att till högerkvinnornas beröm säga att de arbeta flitigt.

Vad vänsterkvinnornas organisationer beträffar, se männen på dem med mera mistänksamhet. De förstå ej att det är i deras eget intresse och till deras egen fördel som kvinnorna utveckla och utbildas sig. Det dåliga samvetet anar ständigt oråd. Men tar miste. Kvinnorna vilja samarbeta med männen, men detta går ej utan att kvinnorna först hunnit taga fast på sin rösträtt och allt vad därtill hör. Det är alldeles befängd att männen, i stället för att uppskatta kvinnornas arbete för att bli dugliga medborgare, bli rädda och tro att det är något rackartyg på färde.

Vi vilja bli samhällsnyttiga medborgare, som känna vårt ansvar och utöva vår plikt och medbestämmanderätt i samhället. Om vi för den skull bilda s. k. fackföreningar, så är det icke mot männen utan för samhället. Det är vår enda möjliga väg.

Insänd

prenumerationsavgift på

Tidevarvet

för 1936

Pris: helår kr. 6. Postgiro 1544.
halvår 3:25. Tel. 20 48 42.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA DEPOSITIONS- KAPITAL- & BANK A.-B. SPARKASSERÄKNING

mot högsta gällande ränta.

Grundat 1865.

Om kvinnans ära.

Med anledning av artikeln »Tag kvinnans ära ifrån henne» i föregående nummer av Tidevarvet bedes om plats för nedanstående.

Artikeln ifråga kan med hänsyn till rubrik och slutuppsanning gälla förhållandena i Tyskland, knappast i Danmark, absolut inte i Sverige. Ty var ha vi här de ansvariga personer, organ eller sammanslutningar, som sätta likhetstecken mellan hem, hushåll och »kvinnans ära». Vi ha skolkökspedagoger, som kämpa i främsta ledet, då det gäller kvinnans rätt till fri arbetsutövning, vi ha ett husmodersförbund, som bland den stora massan av hemarbetande kvinnor söker sprida huslig yrkeskunskap, men framför allt mödratbildning och samhällsansvar, som kräver praktisk utbildning i skolorna för såväl gossar som flickor, som även sprider upplysning bland sina medlemmar om dottrarnas yrkesval efter läggning och möjligheter, och slutligen även det har på sitt program: full arbetsfrihet åt kvinnorna.

Är det verkligen riktigt att tvätt, strykning och rengöring i mindre skala var för sig representera syren, som av en man kräver en hel utbildning och koncentration i utövandet». Vår för skola vi nutidsmänniskor, som sträva efter enkelhet och effektiva hjälpmedel nu driva dessa enkla nödvändighetsysslor så i höjden? Icke heller den fysiska barnvården kan väl kallas ett »svårt» arbete. Och barnuppföstran är väl något, som ligger på oss alla, både hem- och yrkesarbetande, både män och kvinnor. Den ha vi väl ändå inte lust att överlåta på experter.

Att konfektionen är framtidens lösens inre vad de flesta. Men vad som ej bör förbigås, är om räkna med ekonomiska fakta, är det stora ekonomiska värde, som kvalificerat lagnings- och ändringsarbete innebär i ett hem. Såvida det ej till synes anses mest ekonomiskt att bara försörja för att få produktionen i gång. Men dåligt är vi ännu inte. Det uppdrivna klädintresse, som kännetecknar den unga svenska nutidskvinnan, som väl aldrig numera börjar dagen med att utbilda sig till husmor, gör förresten, att skylligheten även bland yrkeskvinnor är ganska stor. Bra mycket skäligare och sundare är ungdomens inställning till födan. De förenklat den gärna radikalt, den sportande ungdomen tar även kroppens krav på rätt kost i beräkningen. Är det inte restaurangerna som alltjämt vidmakthålla de gamla husmodrarnas fördomar att bibehålla och kultivera komplicerade och mindre hälsosamma maträtter, som en gång kom till på grund av begränsade möjligheter? Den svenska husmanskosten är på avskrivning i många unga hem, där födan ofta baseras på olagad eller ytterst lättlagad mat, som kräver ett minimum av disk.

Vi vänta alla på »en väg av kollektivhush», som motsvarar behovet hävar i städer och samhällen. Men därför behöver ej allt vad hemhushåll heter stämplas som elterblivet. Kvinnan bör ha frihet på alla områden, t. o. m. att välja hemhushåll. Och Gud ske lov att de många, många hemhushållen på landsbygden, i skogarna, i byarna och stationsmahallena, ja, även i städerna ha en framtid, som heter: tekniska förbättringar, halvfabrikater, förenklat föda, bättre konfektion, ja, även kollektiva tvättstugor och storbarnkamrarna, tillkomna kommunalt eller på enskilda kvinnors initiativ.

Vårt lands växlande natur- och bebyggelseförhållanden borde tas mer hänsyn till, då man drar upp linjerna för framtiden, emförhållanden. Annars kunna unga kvinnor, som ämna gifva sig med en läkare i Korpiolobolo eller en stationsinspektör på linjen Orsa-Sveg få minder-värdighetskomplex, då de läsa en artikel som ifrågavarande. Och det vore bra synd, ty just på sådana orter finns säkert mycket för varmhjärtade och initiativkraftiga unga kvinnor att utträta.

Eleonor Lilliehöök.

Tidevarvet har med anledning av fru Eleonor Lilliehööks inlägg vänt sig till den, som i Dansk Kvindesamfundns diskussion företrädde framtidssynpunkterna för det husliga arbetet, fru Julie Arenholt, som skriver:

Tidevarvets anmodan om ett svar med anledning av ovanstående inlägg av Eleonor Lilliehöök vill jag mycket gärna tillmötesgå.

Mitt föredrag om »Husligt arbete i framtiden», som Piet Hein så vänligt om-talar i Tidevarvets sista nummer, syftade endast på förhållandena i städerna, särskilt de större städerna, vilket jag uttryckligen framhöll i mina inledande ord. Förhållandena i större städer och på landet är så pass olika, att de knappast kan behandlas under samma synpunkter, och jag är ense med Eleonor Lilliehöök däri, att linjerna för framtidens husliga arbete måste uppdragas med hänsyn till denna skillnad.

Däremot är jag icke enig med henne däri, att det icke vare sig i Sverige eller Danmark finns »ansvariga personer, organ eller sammanslutningar, som sätta likhetstecken mellan hem, hushåll och kvinnans ära». Heter det icke både i Sverige och Danmark att kvinnans plats är i hemmet, och kommer icke i båda landen angreppen mot den gifva kvinnans, mot mödrarnas arbetsfrihet, just från ansvariga personer bland lagstiftare, kommunala myndigheter, fackföreningsledare o. s. v. Måste vi då icke ha den lojaliteten mot dessa ansvariga människor att vi förutsätta att dessa angrepp bottna i en övertygelse om att kvinnans plikt, att hennes »ära» kräver av henne att hon ger upp sin arbetsfrihet till förmån för sitt hem. Eller vägar vi, vill vi verkligen hävda, att bakgrunden för denna högtidliga appell helt enkelt är manlig konkurrens om platserna, könsfientlighet eller övergrepp från de makthavande?

Vi misstaga oss väl knappast däri att det är en blandning av båda dessa slag av orsaker, som ligger bakom.

Vad jag med mitt föredrag åsyftade var att få fram en kritik mot nutidens form för s. k. husligt arbete, som ställer alldeles orimliga krav på den enskilda kvinnan. Matlagning, rengöring, sömnad, tvätt, strykning, barnvård, pedagogik krävs av henne, och ju färre av dessa arbeten som hon släpper ifrån sig eller blott delar med andra, dess klarare strålar husmodersglorian kring hennes panne. Man kräver icke kvalificerat arbete av hemmets kvinnor, ty trots att utomordentligt hjälp från husmorsorganisationernas sida kan det dock icke hävdas, att alla dessa olikartade arbetsprestationer kan av samma person utföras på ett tillfredsställande sätt. De ständigt stigande kraven på kunskaper i näringsfysiologi, hygien, barnvård och uppfostringskunskap gör uppgiften ännu svårare, ja, omöjlig att lösa i storstädernas ett-tvårumsbostäder.

Det är ett orimligt stort ansvar som lägges på hemmets kvinnor. Vi måste kräva att samhället snarast möjligt erkänner sitt ansvar härutinnan och finner utvägar för att kunna taga det på sig. Om detta är Eleonor Lilliehöök och jag tydligen mycket eniga. Även hon väntar på en väg av kollektivhush, på att alla tekniska hjälpmedel skall bli tillgängliga för husmodrarna i de många små hemmen, väntar på kollektiva tvättstugor och

Riksdagen.

Av Ruth Hamrin.

Utredningar och kommissioner äro bra till mycket. Mindre bra äro de dock genom sin möjlighet att skapa förhinder för den städes oöfträdige. Var så säker, att vid denna riksdag kommer inte en enda fråga att avgöras, som har något som helst samband med folkhälsa, ökning—minskning eller förbättring utan att den sen inte vill vara med, kommer att skylla på befolkningskommissionen! När den sitter, så kan vi naturligtvis ingenting göra.

Det har börjat så vackert! Befolkningskommissionen har redan fått leka skäl både mot semesterhjälp ur arvsfonden för trötta mödrar och mot utomäktenskapliga barns arvsrätt. Den av kvinnliga motionärer väcka motionen om semesterhjälp ur allmänna arvsfonden åt mödrar hade tillstyrks av utskottet efter en utförlig redogörelse för allmänna arvsfondens syften. I dessa ingår bl. a. utdelande av bidrag till anstalter som utgåro stöd för hempufostran — alltså barnavårdscentraler, sommar-kolonier, barnkrubbor etc. Till det senare slaget, anser utskottet, hör otvivelaktigt åtgärder, som avse att bibehålla mödrarna vid kroppslig och andlig hälsa och därför tillstyrkte utskottet semesterhjälp för att bereda någon tids vila åt dessa.

I kamrarna blev debatten om de trötta mödrarnas semesterfråga livlig. Den följde rakt igen partilinjerna. Högerherrer Pehrson i Göteborg talade för och socialdemokratiska herr Lindkvist i Halmstad emot. Alla började för trötta mödrar ytterst vänlig och förhoppningsfull ton. — Visst behöfde de semester, ingen behöfde så bra som de, visst var syftet behjrtansvärt och visst borde en ändring ske! Annars kanske de trötta mödrarna gav upp och då stod man mitt inne i kollektivbarnkammaren, vilken man på sina håll till intet pris ville ha. Men, men, men...! Arvsfonden var så liten och dess område redan så stort. Den fick inte splittas genom att få nya supplikationer i de utarbetade mödrarna. Resultatet blev alltså, att motionen visserligen bifölls i andra kamraren men avslöjades i första. Då sammanjämkningar inte kan åstadkommas, har frågan fallit. Att döma av alla patetiska anföranden, bör den väl i all rimlighets namn åtminstone ha fallit framåt!

Ett mera positivt resultat nåddes ifråga om fru Nordgrens m. fl. motion om ett rättvisare tillgodeandande av utomäktenskapliga barns arvsrätt och deras rätt att bära faderns namn. Motionärerna hade med hänvisning till de regler, som hos oss gälla för fastställande av faderskapet, inskränkt sig till de utomäktenskapliga barn, ifråga om vilka faderskapet är »otvivelaktigt» och framför allt där föräldrarna sammanbo. Som ovan nämnts hade de också främst tagit sikte på arvsrätt och namn. Utskottet hade emellertid i sitt utlåtande icke velat göra någon som helst inskränkning utan förordnat en allsidig, helt förutsättningslös utredning om de utomäktenskapliga barnens rättliga ställning — måhända säger utskottet: i samband med den allsidiga undersökning av vårt lands befolkningsfråga, som befolkningskommissionen är sysselsatt med. Från debatten i kamrarna kan nämnas att gamle herr Hammarskjöld uppträdde som förslagens motståndare — han tog befolkningskommissionen som sköld i stri-

icke minst på Alva Myrdals storbarnkamrarna, på allt som kan hjälpa hemmen med det maktpåliggande arbetet att fysiskt och psykiskt värna det uppväxande släktet.

Julie Arenholt.

Vävskolan med mönsterritning och heminredning.

Fortbildningskurser: Komposition med provvävning. Färglära med naturstudier. Materiallära med handspinning. Heminredning med planering och komposition av textilier. Nybörjarkurser för hemvävning, yrkes- och pedagogisk utbildning. Skolhem med billig pension. Tel. 234. Sigtuna Vävskola. Mary van Rijswijk.

Hälsan, viktigast av allt.

Värda Eder hälsa. Effektivt behandlas gikt, reumatism, ischias, nervsmärtor, rubningar i ämnesomsättningen m. fl. sjukdomar enligt Skodsborgsmetoden på Stockholms Fysikaliska Kuranstalt.

Tel. 62 54 44. Humlegårdsg. 18. Tel. 61 06 78. Moderata priser. Begär prislista!

NORRKÖPINGS STUVLAGER

KLÄDESHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kontant. Detta orsaken till våra bill. priser.

Agnes von Krusenstjerna. Längs horisonten.

EN NY ROMANCYKEL.

Av HAGAR OLSSON

S tygga belackare och ädla riddare har i tur och ordning lävt om att säga sitt ord om Agnes von Krusenstjerna, och man kan fråga sig vilketera som är minst oangenämt. Antingen hon fördömes eller försvaras är det fara värt att ovidkommande omständigheter spelar in och skymmer bilden av det väsentliga: människokildraren av guds nåde. Krusenstjerna är otvivelaktigt den enda bland nu levande svenska författare som mästerligt behärskar en komplicerad modern människoskildring.

Det fanns ingenting i Agnes von Krusenstjernas tidigare böcker som röjde vad som komma skulle. Stilen var visserligen utomordentligt klar och ren, och charmen fanns där, men annars var det hela lika oförargligt som vilka flickböcker som helst. Med Tonyserien fann hon sig själv och slog igenom. Romancykeln Frökarna von Pahlen höjde henne först till berömmelsens tinnar för att sedan, allteftersom de senare delarna kom ut, stötta henne i den moraliska fördömdens avgrund. Den litterära publiken, till vilken man i detta fall också får räkna societeten, var skandaliserad. Man kände igen varandra i författarinns ärliga karikatyrer och man upprörde av hennes inte blott oförbehållsamma utan också monomant ensidiga sätt att behandla sexuella motiv. I det avseendet har Agnes von Krusenstjerna verkligen gått längre än någon modern konstnärlig författare jag känner. Hon har inom ramen av några få band inrymt alla tänkbara och otänkbara former av sexualliv, från de friskaste till de sjukligaste och mest onaturliga, och över huvud intar sexualdriften en så dominerande plats i dessa livsskildringar att luften redan av den anledningen blir kvävande.

Att ett sådant författarskap möts av motstånd och väckt indignation är ganska naturligt och ingalunda något utslag av reaktionär förhållning, vilket man vill göra gällande på sådant håll, där man framför allt önskar demonstrera att man själv är up till det. Det skulle vara beklagligt om sådana böcker inte upprörde sinnena: de är i alla fall sanningsvitnen i sitt slag och förtjänta av ett bättre öde än ett enbart estetiskt eller ytligt hurrafrinnat mottagande. En författare som avslöjar människornas laster och de-maskerar sin omgivning får vara beredd på att möta dessa människors förbittring. Även om indignationen för det mesta är framsprungen ur tveklaktiga och grumliga källor vore det meningslöst att förneka att en sådan social reaktion är förklarlig och i viss mån även sund och berättigad.

Det är framför allt författarinns på-

fallande benägenhet för en sjukligt stegrad, monoman ensidighet som kan förklara indignationen och ge den såväl berättigade som icke-berättigade vapen i händerna. Samma egenskap alltså som så bjärt framträder i Strindbergs produktion och väl var den innersta orsaken till hans samtids upprördhet. Det är inte bara i detta avseende Krusenstjerna kan förlikas vid Strindberg. Den monomana ensidigheten är hos henne liksom hos honom den andra och mindre behagliga sidan av en häpnadsväckande frisk genialitet, en psykologisk skarpsynthet och en träffsäkerhet i analysen som söker sin like, en levande naturlighet i uppläggnings av karaktärer och situationer i förbund med en satiriskt accentuerad blick för de sociala och psykologiska sammanhangen. (Vilken annan svensk författare kan väl prestera en så strålende politisk satir som Krusenstjerna i skildringen av bondetäget?) Hemligheten är nog den att betydande modern romankonst kan födas endast i ett ingenium som i sig föränsar de ytterligaste motsatser. Och Agnes von Krusenstjerna, Erik Gustaf Geijers ättling, har liksom tjänstekvinnans som fått mottaga i fadderåva av livet både mörka och ljusa väsenkrafter. Det är hennes personliga seger att hon förmått utlösa spänningen mellan det ljusa och det mörka i bred, gestaltskapande konstnärlig verksamhet.

Det förefaller antagligt att Krusenstjerna i sin senaste roman *Fattigadel*, som utgör första delen i en ny romancykel, påbörjat en vidräkning med sitt eget liv och sitt eget personliga öde. Romanen skildrar Viveka von Lagercronas historia — i denna första del behandlas endast barndomen — och det förutsättes att denna Viveka själv skrivit anteckningarna under vistelsen på ett sinnessjukhus i Spanien, vilket upprätthålles av De gästvänliga sysstrarna av Jesu heliga hjärta. Bokens utgivarinna har besökt henne där och fattats av en så djup medkänsla för

den olyckliga att hon i hennes anda utfyllt och publicerat hennes bikt. Förklädningen är ju rätt genomskinlig — i vissa detaljer inte ens eftertråvad — och man behöver inte läsa långt i boken innan man känner den beska smaken av en personlig uppgörelse på tungan. Läsningen av första avdelningen som är skriven i jagform kan ställvis verka nästan outhärdlig, så hätsk och bitter är tonen, så uppenbart orättvis personteckningen, så blottat och naket berättäres förhållande till det skildrade. Teoretiskt kan detta försvaras och även betraktas som en konstnärlig dygd, eftersom den förutsatta författaren av hägkomsterna är en disharmonisk och själssjuk människa, men läsarens förhållande till bokens själsliga verklighet förändras knappast genom denna iscensättning. Senare övergår författarinna till att berätta i tredje person och skildringen blir märkbart lugnare, vinner i grace och charm. Och läsaren är förlorad för världen, trollbunden av denna lysande stil, denna djärva, levande och rikt fasetterade människoskildring. Denna författare hör onakligen till dem för vilka intet mänskligt är främmande. Hon kan vara brutal om någon, hänfull, skadeglad, satiriskt förvärgande, men å andra sidan påträffar man sällan en sådan underbar, aningsfylld charm som i hennes skildringar. I hennes diktning trolldom kan man, all ensidig frenesi till trots, få syn på människans gåtfulla väsende i dess skiftande mångfald.

Det märkvärdigaste och kanske djupast fascinerande i denna bok är det som är märkvärdigt i alla Krusenstjernas verk efter det konstnärliga genombrottet: författarinns hänsynslöst uppriktiga sätt att vara sig själv och ge ut sig själv, sina iakttagelser, sina reaktioner, sitt temperament. Det är här man finner lejonklon — den som ömsom fascinerar, ömsom sargar och väcker motvilja, indignation. Få författare förmår så ohämmat skriva ifrån sig ont och gott; det kan bara de för vilka konsten är allt och som låter all annan hänsyn fara, vare sig till sig själva eller andra. De har för visso intet val: det är elden inom dem som faller utslaget. Agnes von Krusenstjerna hör nok till dem som inte har något val. Kanske kan man säga att hennes eld är starkare i hat än i kärlek. I den nya boken är till exempel moderns gestalt, som är skildrad med uppenbart hat, intensivt levande in i de minsta smådrag, medan faderens sympatiskt tecknade figur förblir black och intetsägande. Alldeles ypperlig är brodern Antonius' på samma gång obehagliga och förtrollande uppenbarelse: här har författarinna briljerat i vad man med ett strindbergskt uttryck kunde kalla kärlekshat. Men å andra sidan har samma Agnes von Krusenstjerna i den mest förkärtrade av sina romaner, Frökarna von Pahlen, tecknat en av svenska litteraturens allra vackraste och renaste kvinnogestalter. Ju mera man befunder denna egenartade produktion, häfnad av dess konstnärliga kraft och glöd, förbryllad och kanske tillbakastött av de mänskliga motsatser den rymmer, desto djupare fattar man vilket mått av lidande och självförbrännande lidelse ett sådant konstnärskap gömmer. Agnes von Krusenstjerna kunde om någon göra till sina de ord om konstnärskapets hemligheter som Edith Södergran lagt i Zigenerskans mun:

Trotsigt blickar jag människorna i ansiktet:
Vad veta de att korten bränna?
Vad veta de att bilderna leva?
Vad veta de att varje kort är ett öde?
Och just för att denna konst är sådan att bilderna lever och korten bränner är

(Forts. fr. sid. 1.)

På avstånd tyckes man ha bättre överblick av situationen. General Smuts i Sydafrikanska unionens regering har ofta varit kallad att säga Europa sanningen. I dag tvekar han inte att kalla Mussolinis hot att svara med krig på oljesanktioner för en jättebluff, »an immense game of bluff», varpå man endast kan svara genom att inta en fast hållning och låta Folkförbundet lugnt fullfölja sina plikter. Hur det verkligen förhåller sig, var gränsen går mellan bluff och allvar, det vet väl ingen, inte ens i Italien. Men då man iakttar hur redan detta s. k. kolonialföretag så absorberat Italien att det omöjliggjort dess deltagande i det politiska spelet i Europa, så att dess plats som Österrikes protektor tyckes ledig att intas av andra makter eller maktkombinationer, har man svårt att tro att landet skulle ha kraft att börja krig mot en folkförbundsfront. Även om Mussolini räknar på att hans legion av dödsföraktande flygare och sjömän skulle kunna anställa mycken skada på den engelska flottan. Det smides många rykten om nygrupperingar av de europeiska staterna, om Rysslands allt starkare inveckling i den europeiska politiken som en makt- och fredsfaktor. Sant i allt detta är väl i alla fall att staterna kring Tyskland — mera fruktat än Italien — visa en påtaglig tendens att söka trygghet hos varandra genom överenskommelser om ömsesidigt bistånd.

Detta leder en ovillkorligen fram till en jämförelse mellan Tysklands ställning nu och åren före Hitlers övertagande av makten. Vid Stresemanns död 1929 fruktade inte Europa Tyskland som det gör nu, ehuru en liten smula psykologisk klarsyn borde lärt det att frukta resultatet av sin egen alltid klumpiga och ofta orimliga behandling av den besegrade stormakten. Men Europas nonchalans i det avseendet berodde på samma övervärdering av militär seger och militär makt som Tyskland nu visar. Weimarsrepubliken hade i alla fall Ryssland, Italien och Österrike till vänner då. Den började vinna sympati och förståelse för sin ställning även i England och U. S. A. Själva Frankrike släppte under ledning av Briand den pant det genom militär besättning av Rhenlandet och Pfalz höll mot överfall från Tyskland. Visserligen mot löfte om dyrt vederlag i penningar som sedan tvärt bröts.

Nationalsocialismen, upp vuxen som reaktion mot förödmjukelser och inre modlöshet, fick folket med sig på en motsatt politik. Det är ungefär som när det nu rapporteras att ungdomen i Österrike uppsatt monarkiens återupprättande som ett mål att leva för. Redan att svänga om kursen känns befriande efter en tid

den också socialt av stor betydelse. Författarinna har — i likhet med hennes franska motsvarighet Marcel Proust — pejat på psykologiska bottenskiten hos en hel klass, en mer eller mindre i upplösning stadd överklass, och bragt i dagen sådant som annars aldrig blir synligt på ytan. Ett sådant arbete är av det beska men renande slaget.

av lidanden och olust, även om det bär på grund.

Hitler som helt naturligt ville stärka Tysklands ställning utåt förkastade sina företrädares politik att försöka vinna terräng i Europa genom lojalitet och samarbete. Dessa företrädares försök att uppnå mera likställighet i militärmakt genom att driva kraven på grannarnas nedrustning och begära deras gillande av en måttlig ökning av den egna militärmakten, hade visserligen hittills inte nått några vidare resultat. Men de hade förberett marken för en första jämkning just då Hitler lämnade det europeiska samarbetet och slog in på den forcerade upp- rustningens väg. Men vad som då skedde var, att han inledde ett våldsamt rustningskedje över hela den uppgittrade världen och manade fram en ring av försvarsförbund, däri även Weimarsrepublikens vän Ryssland nu gick in.

Därför kan man verkligen med skäl ställa frågan om Tyskland verkligen har större frihet nu och en bättre ställning än för sex år sedan.

Hitler själv svarar på den frågan i sitt tal vid nazistregimens 3-årsdag: »Den tyska nationens ära återupprättades förra året inför världen.» Han gör enligt gammalt gott språkbruk den tyska äran identisk med vilande militär makt, det vill säga allmän värnplikt och upp rustning.

Kanske borde denna krönika innehålla något om vettiga tendenser i världspolitiken. Lansburys motion i engelska parlamentet omtalades redan förra numret av Tidevarvet. Lloyd George gick på samma linje som Lansbury: han begärde entretaget att engelska regeringen måtte sammankalla en konferens för revision av mandatrifragen. Engelska regeringen ansåg inte tiden mogen.

Men man vågar ändå säga att en ny syn på kolonial- och mandatproblemet håller på att tränga sig igenom. Kanske går det för långsamt för att påverka världspolitiken i tid, men i alla fall. Kolonier äro inte längre någon ekonomisk fördel för moderlandet, inte ens som avställningsmarknad för dess industrier, det säges numera allt oftare. Kolonialområden som skulle verkligen kunna lätta trycket av ett befolkningsoverskott, finnas ej mera att få. Man har lika mycken nytta av goda handelsförbindelser med tropiska eller subtropiska länder över vilka man inte övar någon statlig myndighet. Allt detta är också sant, så länge man räknar med fredliga förhållanden. Men så fort man i allt utgår från möjligheten av krig, då blir situationen upp- och nervänd. Då behöver man olja och gummi, då behöver man folk till kanonföda åt fienden, då behöver man kontroll över strategiskt viktiga platser för flyg- och flottbaser. Frankrike upprättat nu nya baser inom sina Nordafrikanska områden och England vid Palestinas Medelhavskust. För varje militärt dagsverke som göres här, försvåras lösningen av kolonialproblemet.

På samma sätt som den moderna människans ekonomiska och familjebildande intressen gå i sär tack vare dålig anpassning av olika sociala fakta till varandra,

Dala-Demokraten

är Dalarnas största och mest spridda tidning.

Läs den.

Prenumerera!

Auktoriserad Revisor

Thyra Svensson

Ledam. av fören. Aukt. Revisorer,
Birgerjarlgatan 13, Stockholm.
Tel. 10 80 79.

hade föreslagit 2 milj. Vidare har sparsamheten bland skolungdomen fått en pic me up med 61,000 kr., hovstaten har fått sitt och kanslihuset nya möbler. Kommunernas begäran om utdelning av 10,000 säckar vete till de hem, vars fäder äro indragna i den stora skogskonflikten, blev däremot efter en hetsig debatt avslagen. Staten skall vara neutral, sades det. Om såden behövs, vilket den otvivelaktigt gör, så fick man hitta på andra utvägar. Kunde man inte ta och anse hustrur och barn i dessa hem för »trede man», så slapp de att fara allt för illa, tills man hunnit hitta på de nya hjälputvägarna?

Ett nyligen fattat riksdagsbeslut anfaller en utredning beträffande frågan om ej anslag och annonser numera kunna ersätta kyrkokungörelserna.

Propositionen om regeringens befohlenhet ifråga om sanktionsåtgärder är nu förelagd riksdagen och likaså har vår gamla bekant om åtgärder till sockerhetsodlingens uppehållande nätt trycket.

R. H.

så komma ländernas civila och militära politik i ett allmännare fantastiskt motsatsförhållande till varandra. Även här behöves en radikal nyanpassning.

Ett sätt att försöka lösa problemet är naturligtvis att lägga alla resurser man har i vetenskap, pengar och energi på att förbättra förhållandena inom det egna landet och öka dess möjlighet att ge plats och bröd åt folket. Hittills har man väl tröttnat på de klimatiska förhållandena inre vore mycket att göra åt, sedan man gjort sin plikt med att söka ersätta bortgångna skogar. Men ryssarna försöker sig på atmosfärska experiment med syfte att avlägsna dimma och frost som besvära deras nordliga regioner. Det låter vansinnigt men det är då äntligen ett vansinne som inte går ut på att hitta på verkningsfulla mordverktyg.

En underkommitté till flottkonferensen har kommit med ett förslag som går ut på att de fördragslutande flottmakterna skulle komma överens om att underrätta varandra fyra månader innan de sträckte kölen till något nytt fartyg. Under mellantiden kunde då deras experter försöka räkna ut om det inte fanns likvärdiga flotttrustningsgårdar som de inbördes kunde kvitta mot varandra. Ur detta förslag kommer, som en liberal engelsk journalist påpekat, idén om en permanent avrustningskonferens önskt upp på nytt. Det är bestämt första gången den nämnes sen första septembermötets resolution om återupptagande av avrustningskonferensens arbete.

Ännu ett förnuftigt förslag har förre franske luftvärnsministern Pierre Cots kommit med. Han blev, i direkt motsatt utveckling mot våra socialdemokratiska försvarsministrar, pacifist av att grundligt sätta sig in i militärflygets betydelse och har sedan verkat som sådan. Nu har han lagt fram en plan för ett stort, hela Europa omfattande civilt flygnät utan de luckor eller dubbelringar i linjer som nu föreligger, billigare och mera rationellt.

I förra numret av Tidevarvet uttalade en korrespondent från ett möte i Köpenhamn den fromma önskan att kvinnans åra måtte tagas från henne. Det vill säga, en utlevad och hindringsam form av huslig åra. I likhet därmed skulle man vilja frambära den hjärtesucken att människans åra måtte tagas från honom, där den existerar som en överlevad och tynande form av militär åra.

Vi behöver nya hedersbegrepp både för kvinnor och män.

Om en ny syn på vad som utgör en nations heder vittnar en artikel i Manchester Guardian med anledning av tronskiftet i England. En mening i densamma lydte så här:

»Under våra forna privatkrig, medan vi skapade vårt imperium, ha vi ofta begått tveaktiga handlingar. Nu då en ny tid går in, måste vi betänka vilka offer vi måste göra för allmän fred och allmänt bästa och för att utplåna gamla bittra orättvisor. Det blir offer av nationell högfärd och nationell suveränitet, ja, t. o. m. av nationella besittningar.»

IDUN passar Er bäst,

ty IDUN ger både värde och trevnad

Doktorerna Einar Wallquist, som skrivit »Kan doktorn komma?», Per Wetterdal, den kände kvinnoläkaren, lärarinnan Stina Palmberg, riksbekant för sin goda hand med svårhanterliga barn, den unga baronessan Ishimoto, en av Japans mest kända kvinnor inom aristokrati och socialt arbete, och Askegrenen Gustaf Lewenhaupt öka under 1936 Eder glädje och nytta av IDUN.

Vilken veckotidning ger mer omväxling än IDUN

Prenumerera postgiro 1235 8 kr. för 1/2 år; 15 kr. för 1 år. Tel. 20 16 02.

Stockholm 1936 Zetterlund & Theländers Boktryckeri-A.-B.

Universums byggnad.

(Forts. fr. sid. 1.)

Nästa morgon är det lugnt, snön faller bara sakta, vägarna är nyplogade, och bilen kan köra fram till grannbyn, där jag i egenskap av astronom till facket skall tala över ämnet »Universums byggnad». Det ger en ganska egendomlig känsla att stå i denna skolsal och tala om världs-

Sunderbyns folkhögskola: huvudbyggnaden.

alltets oändlighet. Det är som om människorna skulle bli ännu mindre och ännu mer hemlösa. »Om vi liknar vårt solsystem vid en liten by i norra Sverige, så ligger nästa lilla by nere i Afrika.» Så isolerade är vi! Men hos denna människoskara, som söker utgrunda tillvaron, växer det så småningom fram någonting som bryter isoleringen. Vi känner intuitivt, att alla tänkande varelser är ett gemensamt uttryck för de eviga idéerna, för vilka tid och rum ingenting betyder. Vi är alla delaktiga av den Tanke, vars omläpplighet övergår rymdens, och det är i ljuset av Tanken snarare än i stjärnornas ljus vi skingras och åter stretar framåt på våra ensamma vägar.

Man träffar ofta underbar föreläsningsspublik. Ibland är det den ödmjuka, som med vidöppna sinnen lyssnar till livets under, ibland är det den intellektuella, som vill veta och utforska, fråga hur och varför. Det finns många platser man skulle vilja nämna. Kiruna är ett oerhört vakert samhälle. Jag undrar, om man kan överskatta doktor Lundbohms verk. Vet ni av, att han redan vid seklets början lät grunda fullständiga yrkesskolor för både manlig och kvinnlig ungdom? Vet ni, att mödrarna i Kiruna sedan lika lång tid tillbaka har möjlighet att lämna sina små ifrån sig i trevliga barnträdgårdar? Vet ni, att samhället har spårvagnar, där alla arbetare åker gratis?

Efter en tids stagnation har det åter blivit fart i bryntingen i världens (så när som på ett ställe i Sydamerika) enda dagbrytningsgruva; från nyåret arbetas det i tio fulla skift per vecka. Upp på berget sprängs det i pallarna, jätteskoporna sveper sina tusentonslastar ned i vagnarna, de elektriska loken rullar sina hjul med ringande varningsklockor, och i gruvhyttorna står matsäckboxarna åter sida vid sida. Det är en sådan lust och fart, att bergbanan nästan dansar av fröjd uppför hela hundrametersstigningen. Men vackrast är det på kvällen, då bergjätten upplyses av elektriska lyktor och strålkastare. Först klockan halv ett blir det mörkt, då slutar kvällskiftet.

I Kiruna och Malmerberg bor föreläsarna som gruvfolgets gäster på dess stora hotell. Detta ger föreläsningssamheten ett gott stöd. Den behövs det i dessa tider, då statsbudgeten kniper åt om de kulturella anslagen. Man blir imponerad när man hör vilka verkliga uppoffringar som på många håll göres för att hålla föreläsningssamheten vid makt. Det är inte alltid anslagsbehovet kan utlösas proportionellt efter antalet besökare.

Det är många platser man skulle vilja nämna. Där är Holmsund i Umeå skärgård, där föreståndaren är en ung arbe-

tare, som sköter sitt uppdrag med brinnande nit. Där har man också en högt driven amatörteateröre, och man kunde inte missa sig på det intensiva intresse, med vilket den publiken fängades varje detalj i det föredrag om den ryska teatern, som jag fick hålla där. Man skulle vilja nämna Vittangi, kyrkbyn sju mil från Kiruna och järnvägen, större än en hel del av Sveriges småstäder, där den enda publika föreläsningen. Eller Umeå seminarium, där Fogelstadens lektor Anna Grönfeldt, som är föreståndare för hela Västerbottens föreläsningförbund, härjar bland de mest storslagade attrajer vid sin fysikundervisning. Man skulle också vilja tala om Sandträsk, världens nordligaste sanatorium, traktens underfulla naturskönhet och den fina andan inom företaget. Men det går inte att fortsätta, det skulle föra för långt.

Låt mig bara nämna Arvidsjaur, den välordnade kyrkbyn med en viss intellektuell atmosfär. Där besökte jag en förmiddag Sveriges första skolhem, vilket kom till år 1922. Numera har de flesta större norrländska samhälle sådana skolhem, som underhållas av staten. De tar i regel emot fyrtio barn, hälften gossar och hälften flickor, och skötes av en föreståndarinna jämte en assistent och ett köksbiträde. Barnen, som kommer från fattiga, avlägsna hem, är lyckliga att vistas i skolhemmet. Här blir de omsedda, de får nya kläder, de gamla blir lagade, de får äta sig mätta fyra gånger om dagen. I de prydliga sovrummen har de var sitt skåp för sina tillhörigheter, och på nedra botten får de rumstera om

Sorsele: Missionshuset, skolan och skolhemmet med sina invånare.

stora samlingsstalar. Med praktiska bestyr inom hemmet får de hjälpa till, men de har ändå trots läxorna god tid över till sånger och lekar och naturligtvis främst skidåkning.

Även andra episoder får man uppleva. När jag en morgon klockan fem skulle resa från Malmerbergets station, stod där en gumma och grät strida tårar, medan hennes grove och litet världslose son köpte sin järnvägsbiljett. Jag tyckte, att jag skulle velat trösta gumman, men vad skulle jag kunna säga, som fyllt tomheten? Hon ville ej stanna och se tåget gå, utan gråtande försvann hon i den mörka kalla vinternatten. Jag sökte upp sonen, han var skogsarbetare, hade bott hos modern nu några vintrar och haft det bra, men nu i vinter var det stort omöjligt. Det gick inte att komma fram i det ett par meter höga snötäcket, som till på köpet låg på ofruken mark. Till slut hade han måst uppge hoppet, de slade samlat sina sista slantar — biljetten kostade över trettio kronor! — och nu var han på väg till Upland, där han bott vissa tider, och där han kanske kunde »få någonting». Jag tog upp några kronor ur portmonnien, »till lite kaffes». Kvarlen blev genast mycket uppspeit och såg en ljusning i sina blickar. »Hon är ogift, hon, kan jag förstå!» — »Ja», svarade jag dröjande. »Nej men, då kan vi väl träffas flera gånger! Om jag får namn och adress kommer jag och hälsar på.» Slutet gott, allting gott!

Heminspektion.

(Forts. fr. sid. 1.)

brister härutinnan kan göra luften i lägenheten dålig.

Märkas bör vidare att i det nya förslaget till hälsovårdsstadga § 8 mom. 12 (förutvarande mom. 6), som handlar om tillsynen över vissa offentliga lokaler, såsom kyrka, skola, teater, biograf, fattigvårdsanstalt o. s. v., bland dessa lokaler även inbegripes en helt ny kategori, nämligen fabriker. Den nuvarande lagstiftningen lägger som bekant, med undantag för vissa livsmedelsfabriker, inspektionen beträffande såväl »ohälsa i arbetet» som olycksfall inom fabriksarbetet i yrkesinspektionens händer.

Över detta nu föreliggande förslag har respektive myndigheters och sammanlutningars yttranden börjat inkomma. Man torde ur dem i allmänhet kunna utläsa en stor tillfredsställelse över en ny etapp på bostadsförbättringarnas väg. Att meningarna gå isär på vissa särskilt omstridda punkter är ej att förvåna sig över. Och sista ordet torde kanske ännu ej vara sagt.

Det är särskilt ifråga om distriktsköterskans nya uppgifter som reservatio- ner framkommit. Centralstyrelsen för Sveriges Läkarförbund har nedlagt en bestämd protest mot utredningens förslag att heminspektionen i städerna lagts i händerna på en distriktsköterskainstitution.

Det kan väl även sättas ifråga, om ej den föreslagna formen av fortloppande, d. v. s. regelbundet och obligatoriskt återkommande inspektion av så ingripande art som den föreslagna, lätt får något odidiö över sig och ställer alltför stora fordringar beträffande takt och omdöme på den utövande inspektionskåren. En effektiv bostadskontroll torde kunna fås fram på annat sätt.

Den andra svårigheten med distriktsköterskan är att, som även läkarförbundet befarar, hennes sjukvårdande uppgift kommer i skymundan för de nya sociala kraven.

Yrkesinspektionen slutligen kan ej gå med på att det blir bättre hygien på fabriker och omsorg på sina barnavårdscentraler än staten på sina. Yrkesinspektionen slutligen kan ej gå med på att det blir bättre hygien på fabriker och omsorg på sina barnavårdscentraler än staten på sina. Yrkesinspektionen slutligen kan ej gå med på att det blir bättre hygien på fabriker och omsorg på sina barnavårdscentraler än staten på sina. Yrkesinspektionen slutligen kan ej gå med på att det blir bättre hygien på fabriker och omsorg på sina barnavårdscentraler än staten på sina.

Den kritik som framförts kan säkerligen tagas hänsyn till inom ramen för det föreliggande förslaget, så att den efterlängta förbättrade och utvidgade bostadsinspektionen icke måtte förfela sitt ändamål genom vissa opraktiska anordningar.

Norrlands största tidning

är

Västerbottens-Kuriren

Upplaga under jan. 1936 17,540 ex.

Telefon: namnanrop »Kuriren» Umeå.

Kungl. Hovblomsterhandel
H. FLATOW

Säg det med blommor!
Västerlångatan 14. STOCKHOLM
Blomsterförmedling till in- och utlandet —
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 11 05 06, 20 21 17. Postgirokonton 549